

LJUBLJANSKA KRONIKA

PIŠE MESTNI ARHIVAR

DODATEK K MESECU DECEMBRU 1918

15. Danes se je sestavila pod predsedstvom Nikole Pašiča *prva jugoslovanska državna vlada kralj. SHS*, v kateri sta dr. Anton Korošec kot namestnik ministrskega predsednika in dr. Albert Kramer kot minister konstituante in izenačenja zakonov.

DODATEK K MESECU MARCU 1919

1. *Prvo zasedanje Narodnega predstavništva v Beogradu*. Danes se slovesno odprva prvi parlament, Narodno predstavništvo. Na podlagi medsebojnega sporazuma v Narodnem svetu so bili imenovani v Narodno predstavništvo za Jug. demokrasko stranko:

1. Ivan Kejžar, žel. uradnik, Maribor, namestnik: Josip Breznik, tajnik JDS, Ljublj., 2. dr. Albert Kramer, minister, Beograd, nam.: dr. Ernest Kalan, odvetnik, Celje, 3. dr. Vekoslav Kukovec, bivši dež. poslanec, Celje, nam.: Miloš Štibler, združni uradnik, Dunaj, 4. dr. Fran Novak, biv. dež. poslanec, Lj., nam.: dr. Fran Windischer, tajnik TOI, Lj., 5. dr. Pavel Pestotnik, biv. poverjenik za promet, Lj., nam.: dr. Rudolf Ravnik, odv. kandidat, Maribor, 6. dr. Dinko Puc, odvetnik, Gorica, nam.: dr. Marušič, Washington, 7. Adolf Ribnikar, biv. dež. poslanec, Lj., nam.: dr. Fran Ilešič, prof., Lj., 8. dr. Karel Triller, biv. dež. odbornik, Lj., nam.: dr. Danilo Majaron, predsednik odv. zbornice, Lj., 9. Fran Voglar, prof., Maribor, nam.: dr. Milko Brezigar, tajnik Narodnega sveta, Lj.; za

Slovensko ljudsko stranko:

1. Janez Brodar, posestnik, Hrastje pri Kranju, nam.: Jožef Ravnikar, pos., Njivica pri Radečah, 2. dr. Lovro Pogačnik, vladni tajnik, Lj., nam.: dr. Izidor Cankar, urednik, Lj., 3. Josip Gostinčar, pos., Lj., nam.: Janez Krivec, tvorniški delavec, Jesenice, 4. Janez Strcin, pos., Kaplja vas pri Komendi, nam.: Bogumil Remec, prof., Lj., 5. dr. Fran Schaubach, sodnik, Velikovec, nam.: dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat, Lj., 6. Anton Sušnik, prof. Lj., nam.: Karol Škulj, kaplan, Dolenja vas, 7. Fran Smodej, komisar za Koroško, nam.: Gregor Einspieler, prošt, 8. Fran Grafenauer, pos., nam.: Janez Vošpernik, pos., Podravje, 9. dr. Josip Hohnjec, prof. bogoslovja, Maribor, nam.: dr. Ivo Benkovič, odvetnik, Lj., 10. dr. Frančišek Jankovič, zdravnik, Kozje, nam.: Ivan Bosina, župnik, Podčetrtek, 11. dr. Anton Korošec, min. podpredsednik, Beograd, nam.: Fran Bošnjak, Braslovče, 12. Fran Pišek, pos., Orehova vas pri Slivnici, nam.: Martin Medved, župnik, Laporje, 13. Anton Turnšek, trgovec, Rečica ob Paki, nam.: dr. Karl Verstovšek, prof., Maribor, 14. Ivan Vesenjaj, prof., Maribor, nam.: Miha Brenčič, pos., Spuhlja, 15. Josip Fon, višji sod. svet., Maribor, nam.: Josip

Budin, župnik, 16. dr. Josip Lovrenčič, prof., Podnart, nam.: dr. Ivan Pregelj, prof., Kranj; kot zastopnika za Trst je stranka imenovala dr. Ivana Schwegla, konzula in posestnika, Grimšičice pri Bledu, zdaj v Parizu, nam.: dr. Fran Jež, uradnik, Lj., za

Jugoslov. socialno demokrasko stranko:

1. Anton Kristan, poverjenik za socialno oskrbo, Lj., nam.: Etbin Kristan, Amerika, 2. Melhior Čobal, ravnatelj, Zagorje ob Savi, nam.: Albin Prepeluh, komisar deželne vlade, Lj., 3. Josip Kopač, tajnik železnice, Lj., nam.: Milan Korun, odvetnik, Lj., 4. Josip Petejan, delavski tajnik, Lj., nam.: Ivan Favai, prof., Maribor, 5. dr. Drago Lončar, prof., Lj., nam.: Ignac Sitar, rudarski tajnik, Maribor.

NADALJEVANJE MAREC 1919

4. *Seja občinskega sveta ljubljanskega*. Poverjenik za notranje zadeve Narodne vlade je izdal naredbo, s katero se občinski svet pooblašča, da pokliče na mesto odstopivših občinskih svetnikov v občinski svet sedem novih članov. Jug. socialistična stranka je imenovala gg. Antona Štebija, Ivana Kocmurja, Josipa Kopača, Josipa Petejana, Jakoba Kovača, Jug. demokrasko stranka Ivana Petriča, Slov. ljudska stranka dr. J. Adlešiča. Ker sta bila občinska svetnika Josip Kopač in Josip Petejan poklicana kot zastopnika v Nar. Veče, sta svoji mesti odstopila in je na njih mesta poklical obč. svet gg. Ignacija Mihevcina in Ivana Tokana. Na mesto umrlega obč. svetnika Ivana Štefeta je občinski svet vpoklical njegovega namestnika Antona Jegliča. S tem se je občinski svet izpopolnil ter izvolil nove odseke. Izvoljeni so bili: za načelnika personalno-pravnega odseka Rasto Pustoslemšek, finančnega odseka dr. Karl Triller, stavbnega odseka Jan Ružička, šolskega odseka Jakob Dimnik, obrtnega

Dr. Anton Korošec

Dr. Albert Kramer

Prof. Ivan Breznik

Dr. Fran Novak

Dr. Dinko Puc

Dr. Drago Marušič

odseka Engelbert Franchetti, ubožnega odseka Anton Likozar, ki je bil izvoljen tudi za načelnika policijskega odseka, olepševalnega odseka Ivan Petrič, za načelnika upravnega odbora mestnega vodovoda, elektrarne in plinarne Fran Planinšek, za načelnika upravn. odbora mestnih voženj Fran Škulj, za načelnika upravn. odbora mestne klavnice Fran Kavčič, za načelnika direktorija užitninskega zakupa dr. Ivan Tavčar, za načelnika direktorija mestne zastavljalnice dr. Ivan Tavčar, za načelnika upravn. odbora pogrebnega zavoda Fran Mally, za načelnika disciplinske komisije dr. Karel Triller, mestni aprovizaciji bo načeloval župan, v upravn. odbor Mestne hranilnice pa je bil izvoljen obč. svetnik dr. Josip Pipenbacher.

Občinski svet je na novo uredil mestne ustanove, ki so se spremenile:

1. ustanova Frana Josipa I. in Elizabete v Ustanovo Mol za dekliško balo;

2. ustanova Frana Josipa za obiskovalce drž. obrtne šole v Ustanovo Mol za obiskovalce drž. obrtne šole;

3. Franca Jožefa jub. ustanova za mestne reveže v Ustanovo ljubljanske občine za domače reveže;

4. Franca Jožefa jub. ustanovo za onemogle obrtnike v Ustanovo Mol za tukajšnje onemogle obrtnike;

5. Nadvojvode Franca Ferdinanda in vojvodinje Sofije Hohenburške ustanova za gojence mornariške

akademije se ukine, ker ni sedaj podobnega zavoda v državi;

6. Marije Valerije ustanova za razdelitev 400'— K letno med 5 ljubljanskih revnih vdov ostane v veljavi kot Ustanova Mol za pet revnih domačih vdov;

7. Zaklad cesarice Zite, znašajoč 30.000'— K, se je uporabil za nakup vojnega posojila, ki se je izvršilo brez dovoljenja ustanovne oblasti. Ustanova se ukine.

Obč. svet je podelil meščanstvo Tomažu Mencingerju, trgovcu in posestniku v Ljubljani.

Dalje je občinski svet sklenil:

1. pobirati od 1. aprila dalje za čas petih let tlakarino in sicer 10 v od gnane, 20 v od vprežene živine, 20 v od motornega dvokolesa, 1— K od avtomobila pri vstopu v mesto;

2. predlagati komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave, naj se pristojbina za izdajanje ženitnih zglasnic ne odpravi, temveč zviša od 10'— na 100'— K, revnim pa se ta spregleda;

3. odobril Mestni hranilnici, da se zniža obrestna mera s 1. marcem pri vlogah na 2⁰/₀, pri hipotečnih in občinskih posojilih na 4⁰/₀, od menic in zalog na 5⁰/₀. Odobrena je tudi sprememba pravil.

4. dovolil Maloželezniški družbi zvišanje voznih cen tako, da bodo znašale z davkom na vozne listke 20, 26 in 30 vinarjev.

5. stavil tej družbi zahtevo, da se vožnja na dolenjski progi zopet normalno vzdržuje.

Glede na občutno stanovanjsko bedo poroča župan, da je dal na razpolago za zasilna stanovanja poleg bolnice za silo tudi ljubljanski Grad in se mestna uprava ukvarja z mislijo, pridobiti belgijsko vojašnico za preureditev v stanovanja in začeti tudi z graditvijo stanovanjskih zasilnih barak. Sedaj se nameščajo novodoseljene rodbine po starih železniških vagonih.

10. Kardinal Bourne je danes v spremstvu ministra za vere dr. Alaupovića obiskal Ljubljano in se posvetoval s cerkvenimi krogi o vprašanih cerkvene organizacije. Visoki angleški gost in njegovo spremstvo so bili sprejeti na zelo svečan način.

† Ivan Macher, ravnatelj mestnega dekliškega liceja, odličen pedagog in zlasti zaslužen delavec Slovenskega planinskega društva je danes umrl.

Dr. Danilo Majaron

Dr. Fran Ilešič

Dr. Izidor Cankar

Josip Goslinčar

Prof. Bogomil Remec

Dr. Jakob Mohorič

13. *Izredna seja občinskega sveta.* Zaradi naraščajoče draginje in razvrednotenja denarja je občinski svet sklenil, da se vsemu uslužbenstvu prizna od 1. marca dalje za dobo 5 mesecev draginjska doklada in zviša tudi plače mestnemu delavstvu. Pokritje za ta izdatek se vzame iz aprovizacijskega fonda.

Dalje je obč. svet odobril nakup travnikov v Rakovi Jelši in stavbišče nekdanjega knježjega dvorca v Gosposki ulici, ki jih nudi upraviteljstvo kneza Auersperga v skupni ceni 150.000.— K.

Župan dr. Ivan Tavčar poroča o naporih mestne aprovizacije, da se mesto preskrbi z živili. Treba bo posebnih nakupovalcev in finančnih sredstev. Obč. svet je pooblastil župana za najetje 2 milijonov K posojila za nakup živil.

14. Seja se je danes nadaljevala in je občinski svet sklenil:

1. na prošnjo uslužbencev Mestne hranilnice za povišanje plač se sklene, da se smatra uradništvo tega zavoda za uslužbence mestne občine ljubljanske;

2. se istim prizna isto povišanje draginjskih doklad, kakor se je to dovolilo včeraj mestnim uslužbencem;

3. vse mestne uslužbence je po obstoječih zakonih zavarovati za slučaj bolezni. Zavarovalnino plačuje Mol.

17. Danes doživljamo svoj črni dan. Sporočila, da je antanta prisodila vse naše Primorje s Trstom, Gorico, Puljem in še del dalmatinskih otokov kraljevini Italiji, so povzročila v mestu velike žalne manifestacije. Dijaštvo se je zbralo pred glavno pošto, od koder se je formiral žalni sprevod, kateremu se je priključevalo vse občinstvo brez razlike. Množica je narasla na več tisoč manifestantov za upravičene zahteve po Primorju. Z mestnih hiš plapolajo žalne zastave.

V Ljubljani se mudi ententna komisija štirih generalov. V njihovem spremstvu je več angleških, ameriških, francoskih in italijanskih častnikov in vojakov. Časopisje svari, da ohrani prebivalstvo mirno kri in razsodnost.

Deželna vlada je sprejela sporočilo, da obišče v najkrajšem času Ljubljano prestolonaslednik, regent Aleksander.

26. V Ljubljani se snuje vojaška godba.

Radi težkih aprovizacijskih razmer in še vedno naraščajoče draginje so vprizorile danes dopoldne ženske pred vladnim poslopjem in pred magistratom demonstracije. Pri tem je bilo mnogo krika in vika, trgovci so hiteli zapirati trgovine, do resnejših izgredov pa vendar nikjer ni prišlo.

Nemško filharmonično društvo v Ljubljani je oddalo svoje poslopje na Kongresnem trgu nekemu tu-

Prof. Anton Sušnik

Dr. Ivo Benkovič

Eibin Kristian

Dr. Milan Korun

Ivan Kocmur

Josip Kopač

Dr. Jure Adlešič

Ignacij Mihevc

kajšnjemu stavbeniku, ki namerava odpreti v njem — kinematograf. Da se izognemo kulturnemu škandalu, ki bi ga izvedba tega načrta gotovo povzročila, bodo v to zadevo posegle merodajne oblasti.

30. *Aprovizacija.* Zaradi pomanjkanja sladkorja so ustavljene vse dodatne sladkorne izkaznice za otroke do 6. leta, doječe in noseče matere, bolnike in težake. Ljudje so se navadili na saharin, ki se prodaja seveda pod roko. Cene: pol kilograma sladkorja in četrt kilograma kavine primesi K 5'—, kilogram soli K 1 —, kilogram krompirja K —'80, kilogram bele moke K 4'66, kilogram špeha K 24'—, kilogram mesa K 16'—, zavojček vžigalic K 1'60.

Umrlo je v marcu 110 oseb.

APRIL 1919

3. V Unionski restavraciji se je ustanovilo »*Društvo jugoslovanskih časnikarjev*«, ki bo stopilo takoj v zvezo s hrvatskimi in srbskimi časnikarji zaradi pristopa k Mednarodni časnikarski zvezi.

Monopolska uprava v Beogradu je zvišala cene tobaku od danes naprej za 50 %.

Operna in koncertna pevka *Pavla Lovšetova* in pianistka *Dana Koblerjeva* sta bili povabljeni na dvor v Beograd, kjer sta sodelovali na dvornem koncertu. Umetnici sta bili odlikovani z redom Sv. Save.

5. *Orkester Kraljeve garde* je priredil danes v Ljubljani svoj prvi simfonični koncert. Orkester pod vodstvom višjega kapelnika St. Biničkega šteje dvainšestdeset mož in je dosegel velik uspeh.

Ljubljanski dopisni urad poroča: Izvršujoč sklep štirigeneralske komisije z dne 29. marca, so danes italijanski general Segrè, francoski general Savy, britanski general Gordon ter srbski general Smiljanič predstavili predsedništvu deželne vlade za Slovenijo člane mednarodne komisije, ki začne z današnjim dnevom poslovati v Ljubljani in ki bo v imenu zaveznikov oskrbovala repatriacijo beguncev, izdajanje potnih listov za zasedeno ozemlje in podobno.

Za komandanta Dravske divizijske oblasti je imenovan general Krsta Smiljanič.

Vseučiliška komisija pri deželni vladi se je razdelila v pet odsekov, za vsako fakulteto svoj odsek. Izdelani so vsi učni načrti in proračun za prvo učno leto. Celotni načrt je predložen naučni upravi v Beogradu.

Otroška bolnica v Ljubljani se težko bori za svoj obstanek, njen delokrog pa dnevno narašča. Vedno prihaja več malih bolnih gostov, ki nujno potrebujejo dobre hrane in nege. Društvo, ki vzdržuje bolnico, prosi slovensko javnost za pomoč. Mlada država je postavljena pred težke naloge bodočnosti.

8. *Seja občinskega sveta.* Obč. svetnik ing. Anton Štebi je stavil predlog za spremembo občinskega reda

Ivan Tokan

Anton Jeglič

Rasto Pustoslemšek

Jan Ružička

Jakob Dimnik

Engelbert Franchetti

Fran Planinšek

Fran Škulj

in obč. volilnega reda. Za zadnjega stavi predlog, da naj novi obč. red temelji na splošni, enaki, tajni in neposredni volilni pravici po proporcijemskem sistemu; da bodi volilna pravica za oba spola enaka in da naj imajo aktivno in pasivno volilno pravico vsi odrasli z 20. letom, ne glede na spol, ako so živeli vsaj pol leta v občini. Predlaga, da se izvoli poseben odsek. Obč. svetnik dr. Karel Triller je izjavil, da je ta predlog v tej obliki nesprejemljiv in da je prepad med načeli JSDS in JDS nepremostljiv. Obč. svet je sprejel predlog dr. K. Trillerja, da se izvoli za spremembo obč. reda poseben odsek, v katerem dobi pet članov JDS, dva SLS, dva JSDS.

Občinski svet je dalje sklenil:

1. da se vsem magistratnim uradnikom všteje ves čas aktivne vojne službe v službeno in napredovalno dobo;

2. pristojbine za prevoz z rešilnim vozom se določijo, in sicer za delavce in manj premožne sloje, ki niso člani bolniških blagajn, za vožnjo v mestu 4'—, v okolici 6'—, na Studenec 10'— K. Za bolniške blagajne in premožnejše sloje velja tarifa 10'—, 20'— in 30'— K;

3. Slov. planinskemu društvu dovoli odpis hipotekarnih obresti v znesku K 7766'89;

4. odkupiti provizorični most električne cestne železnice pri Sv. Petru za K 12.000'—. Ta most se provizorično postavi za zvezo Opekarske ceste s Prulami;

5. da se proda svet, kjer je stalo nekoč vojaško oskrbovališče kvadr. m po 120'— K pod pogojem, da se ves izkopani material dovaža na nova pota ob Lattermannovem drevoredu;

6. da vzame odpoved najemnice hotela »Tivoli« Franciške Hegerjeve na znanje in se imenovana 1. oktobra izseli.

11. *Nadaljevanje občinske seje od 8. t. m.* Občinski svet je sklenil:

1. naprositi deželno vlado, da prevzame plačevanje učnega osebja mestnih otroških vrtcev in jih podržavi;

2. odobril končni obračun tvrdki »H. Rella in nečak« za zgradbo novega šentpeterskega mostu v znesku K 291.177'64;

3. uvede se zopet naznanjevanje požarov v Ljubljani in okolici s topovskim streljanjem z Ljubljanskega gradu;

4. zahtevati pri vojni oblasti, da se iz državne obrtne šole izseli vojaštvo in se šola izroči svojemu namenu, da se omogoči popolni pouk;

5. na predlog obč. svet. Engelberta Franchettija, da se stori potrebne korake, da se že izdelani spomenik žrtvam 20. IX. 1908 postavi;

Fran Kavčič

Fran Mally

Josip Pipenbacher

Tomaž Mencinger

Josip Maher

Pavla Lovšćeva

Dana Golla-Koblar

Gen. Krsia Smiljanic

6. na predlog obč. svet. Anton Bončarja se zaprosi deželna vlada, da se podaljša policijska ura in omilijo »naravnost blazno visoke kazni« zaradi prestopkov policijske ure.

16. Slovenski železničarji so na svojem zborovanju v »Unionu« sklenili odposlati v Beograd posebno deputacijo, ki naj obrazloži vladi obupen socialni položaj, v katerem tičijo železničarji zaradi nizke plače in naporene službe. Od uspeha te intervencije zavisi nadaljnje nastopanje uslužbenstva, med katerim živi močna volja za napoved stavke. To bi bil usoden korak z daleč segajočimi gospodarskimi in političnimi posledicami.

Osobje cestne železnice je stopilo v — stavko.

Vodstvo otroške bolnice opozarja javnost na svoj obupni položaj, ki ogroža bolnico. Obrača se zlasti na tiste, ki so med vojno obogateli, da se spomnijo pohabljenih, izstradanih in bolnih otrok.

Pantomina »Ugrabljenje Eveline« od Jaromira Weinbergerja je predmet burnih demonstracij v opernem gledališču. Gledališki svet je izjavil, da je prišlo delo na slovenski oder brez njegove vednosti. — Izšla je želja, da se Narodno gledališče podržavi in pride tako v roke, ki bodo ustvarile pravi hram naše umetnosti.

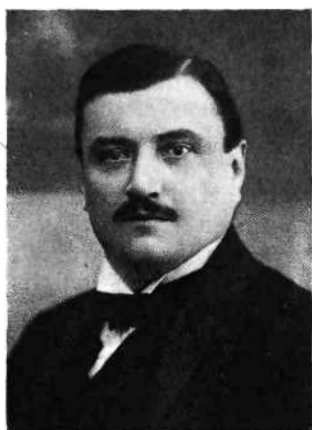
19. Lepa Velika noč. Procesije Vstajenja v stolnici se je prvič udeležila srbska vojska in četa slovenskih vojakov.

26. Za akademsko menzo v Zagrebu, kjer študira sedaj veliko število slovenskih visokošolcev, je namenjen današnji in jutrišnji dan kot nabiralni dan, katerega so organizirale ženske organizacije.

Brezposelnost — zlasti v stavbni stroki, je občutna. Zvišane mezde in podražitev gradbenega materiala vpliva tako močno, da se naročila zmanjšujejo. Splošna želja je, da bi deželna vlada, ki je zasedla mnogo privatnih hiš, in druge javne korporacije začela z zidanjem stanovanjskih hiš in tako zmanjšala brezposelnost, zlasti pa obupno stanovanjsko bedo.

Aprovizacija. Deželna vlada je nakazala Ljubljani po en vagon slanine in masti, ki je prispela iz Amerike. Ta množina seveda nikakor ne zadošča za potrebe ljudstva. — Kruh iz mešanice 20% bele, 30% ržene in 50% koruzne moke, v hlebcih po 70 dkg se prodaja po K 1'40. Občutno je pomanjkanje petroleja. Menda je že na poti iz Amerike. — Cene so danes: moka za pecivo K 4'66, krompir K —'80, kisló zelje K 1'—, ameriški špeh K 18'— za kg, kis K 2'20 za l.

29. Danes se vrši prevoz zemeljskih ostankov Zrinjskega in Frankopana iz Avstrije v Zagreb na zelo

Anton Bončar

Josip Jurčić

Frankopan

Zrinjski

Ženi Oražmova

Dr. Ivan Lah

svečan način. Dramsko gledališče proslavi ta dogodek z Jurčičevo predstavo »Tugomerom«.

30. Poseben vlak udeležencev iz Ljubljane vozi danes k Zrinjski-Frankopanski slavnosti v Zagreb.

Tehniško-visokošolski tečaj se ustanovi v Ljubljani v mesecih maju - novembru, ki naj dovrši pouk prvega letnika tehniške visoke šole in pripravi pot ustanovitvi univerze.

Umrlo je v aprilu 128 oseb.

MAJ 1919

2. Vrhovni poveljnik naše vojske, vojvoda Mišič je prispel danes v spremstvu ministra dr. Alberta Kramerja v Ljubljano, da si ogleda mesto in se seznanji z našimi razmerami.

3. Pomanjkanje drobnega denarja je nastopilo. Menjavanje papirnih kron se je skoro popolnoma ustavilo. Pravijo, da je kovani drobiž izginil čez demarkacijsko črto pri Vrhniki, kjer Italijani radi prodajajo blago za kovani denar. Trgovinski obrat močno trpi.

7. Ženi Oražmova, soproga velikega slovenskega mecena in staroste Slov. sokolske zveze dr. Ivana Oražma, je umrla.

9. Vodnikova proslava se je vršila danes svečano v »Unionu«. Pisatelj profesor dr. Ivan Lah je govoril o Vodnikovih vodniških stremljenjih in vrlinah, koncertni program pa je opravila »Glasbena Matica« pod vodstvom mojstra Mateja Hubada.

10. Jugoslovansko državno posojilo je razpisano. Mestna hranilnica ljubljanska je podpisala pet milijonov kron posojila.

14. Seja občinskega sveta. Župan dr. Ivan Tavčar poroča, da se je izplačalo koroškim beguncem podporo K 10.000—. Občinski svet je sklenil:

1. izdati nov pravilnik Mestne hranilnice ljubljanske;

2. podpisati K 200.000— 4% državnega posojila;

3. prepustiti državi mestni deklinški licej, poslopje in vso opravo proti plačilu lastnih stroškov v znesku K 726.000— in pod pogojem, da se šola prenaredi v osemrazredno žensko realno gimnazijo, sicer je občina upravičena zahtevati povrnitev poslopja z vsem inventarjem;

4. povišati s 1. julijem večjo porabo vode na 50 vinarjev za vsak m³ večje porabe;

5. s 1. majem se poviša cene električnemu toku za razsvetljavo na 30 v, za električno železnico na 7 vin, za motorje na 15 vin. za hekt. uro;

6. s 1. majem se poviša cena plinu in stane m³ 2 K;

7. nakup parcele št. 85/2 kat. obč. Poljansko predmestje, last Antona Komana v izmeri 2500 kv. m za K 30.000—.

Obč. svet. I. Mihevc je stavil predlog, da se razširi tramvajsko omrežje v Ljubljani.

18. V nunski cerkvi se opravljajo šmarnice še vedno v nemškem jeziku. To je dalo povod današnjim dijaškim demonstracijam pred nunsko cerkvijo, ki pa so kmalu ponehale.

19. Otvoritev tehniške fakultete slovenskega vseučilišča se je vršila danes na skromno slovesen način na državni obrtni šoli. Otvoritveno predavanje je otvoril predsednik vseučiliške komisije, dr. Danilo Majaron, ki je opisal križev pot borbe za lastno univerzo. Za njim je predaval docent, strojni inženir dr. Milan Vidmar o razvoju stroja, ideji modernega strojnega tehnika in njegovi nalogi. — V tehniški tečaj za fakulteto se je doslej vpisalo nad 100 slušateljev.

24. Matej Hubad, vodja pevskega zbora in ravnatelj Glasbene Matice, je bil zaradi zaslug na glasbeno-kulturnem polju imenovan za častnega člana Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu.

25. Dr. Josip Čerin, kapelnik, si prizadeva, da se ustanovi v Ljubljani zopet vojaška godba, ki je nujno potrebna za kulturno kakor društveno življenje mesta. Mudi se v Beogradu s povoljnim uspehom.

Stavka delavk tobačne tovarne, ki traja že dva dni zaradi nezadostnih plač, je danes po intervenciji predstojnika tobačnega monopola ponehala.

30. Aprovizacija. Zloglasne krušne izkaznice in karte za moko, ki so štiri dolga leta strahovale naše mesto, so naposled odpravljene. Vsakdo lahko odslej dobi kruh ali moko po svoji izbiri brez nakaznic. Tako je pekomo zopet dovoljeno peči in prodajati žemlje, štručke in rogljičke. Cena temu pecivu, ki ga dolgo ni bilo na mizi in znaša v teži 6 dkg, je 30 vin. Ljudstvo upravičeno zopet pričakuje boljših dni, dasi naraščajoča draginja ne obeta nič posebnega.

Prodaja se mast po K 26—, špeh po K 20—, sladkor po K 6'60, kvas po K 16—, bela moka po K 4 66, koruzna moka po K 1'50, koruzni zdrob po K 2'50 za kilogram.

Umrlo je v Ljubljani v mesecu majniku 120 oseb.

JUNIJ 1919

2. Ljubljana se je uvrstila v I. razred aktivitetnih doklad glede na visoke najemnine in draginjo.

Ameriška akcija za priboljšek prehrane revnih otrok do 6. leta se je pričela izvajati. Na podlagi izkaznic dobe siromašne družine za otroke kondenzirano mleko, kavo, kakao, čokolado. Poverjeništvu za socialno skrb se obrača na meščanstvo, naj v ta namen daruje skodelice.

4. Branislav Nušič, pisatelj in bivši ravnatelj srbskega gledališča v Skoplju, je obiskal Ljubljano. V

opernem gledališču je predaval o tragediji srbskega naroda. Predavatelj je bil navdušeno pozdravljen.

13. *Pariška mirovna konferenca* je naprtila toliko krivic slovenskemu narodu, da prihajajo stalno z vseh strani ogorčeni protesti. Za danes sklicani veliki protestni shod, ki naj bi se vršil na Kongresnem trgu, je bil zadnji trenotek prepovedan. Razlogi: zunanja politika!

15. V *Ljubljano* sta prišli na obisk profesorici Lazarevičeva in Jovanovičeva, da se seznanita z našimi razmerami. Lazarevičeva je poročala o svojem posredovanju v korist nezmanjšane naše domovine pri angleškem kardinalu Bourneju.

14. *Občinski svet ljubljanski* se je sestel danes na izredni seji. Župan je naznanil, da se je pravkar zglasila pri njemu deputacija primorskih Slovencev in prosila pomoči. Izjavil je, da so vse naše simpatije, vsa naša ljubezen na njihovi strani, zato bomo storili vse, kar bo sploh mogoče.

Nato je izjavil župan: Revni smo kakor berači, ki imajo komaj toliko zemlje, da polože na njo svojo trudno glavo. Prav tako se je godilo pred komaj sto leti z Italijo. Sedaj pijana od zmage, hoče ošabna razsekati našo domovino. Mi smo se zbrali, da dvignemo v zadnjem trenutku svoj glas, da hočemo živeti na svoji zemlji in da si ne damo vzeti ne koščka svoje zemlje, ne silnega morja, po katerem je že plula ilirska ladja. (Gromovito ploskanje.) Nato je obč. svet. dr. Karel Triller predlagal tole resolucijo:

Vse prebivalstvo Ljubljane, glavnega mesta Slovenije, na usta svojega zakonitega in poklicanega zastopstva izjavlja, da

1. Navdušeno pozdravlja naše hrabre čete, posebno naše junaške srbske in hrvatske brate in se jim iskreno zahvaljuje, da so s svojim nezadržnim napadom iztrgale velik del slovenske Koroške z njenim glavnim mestom Celovcem in z našo Gospo Sveto ter tako osvobodili nad 100.000 Slovencev nasilstva;

2. zagotavlja naše še ne osvobojene in zatirane brate na zapadnem Koroškem, Goriškem, Kranjskem, v Istri, na Reki, v Dalmaciji in Prekmurju, ter še posebej one, ki radi svojega narodnega prepričanja ječijo v tržaških in beneških ječah ter umirajo v italijanskem prognanstvu, da smo v srcu in duhu z njimi, da sočuvstvujemo z njimi, in da jim hočemo ostati zvesti;

3. najenergičneje protestira proti vsakemu grdemu imperializmu in vsiljenemu kompromisu, ki bi nas oropal naše najlepše zemlje, odrezal od morja, velik del našega naroda pa obsodil v narodno in gospodarsko sužnost;

4. protestira proti temu, da bi smel o pripadnosti k naši državi odločati plebiscit le na Koroškem, ne pa tudi na Goriškem, v Trstu, v Istri in v Dalmaciji;

5. izreka naši delegaciji na mirovni konferenci v Parizu, ki se pod najtežjimi pogoji bori neupogljivo za naše pravice, pristrčno zahvalo za njen trud in naše popolno zaupanje v trdnem prepričanju, da bo tudi nadalje brezobzirno varovala pravice in čast troime-nega naroda.

Matej Hubad

Dr. Josip Čerin

Resolucija, ki je bila sprejeta soglasno, je bila odposlana naši mirovni delegaciji v Pariz in zunanjemu ministrstvu v Beograd.

Delegacija »Ruskih občestvenih slavjanskih de-jatelej«, katero sestavljajo Vladimir grof Bobrinskij, knez Urosov, P. S. Lavrov, S. P. Valujev, N. S. Uršatij in Jevgenij A. Jefimovskij. Delegacija je prišla v Ljubljano obnovit stare prijateljske in bratske vezi.

Na *Koroškem* se je položaj naše vojske obrnil na bolje. Ljubeljski oddelek in ljubljanski pešpolk korakata od zmage do zmage. Poveljstvo je prevzel srbski polkovnik Sava P. Tripković, ki je takoj reorganiziral peščico slovenskega vojaštva in prevzel vojne operacije na Koroškem. Preko Ljubelja je z nečutenim elanom, osebno požrtvovalnostjo in z junaškim zgledom zavzel Mali Ljubelj in še isti dan tudi Borovlje. Brez odmora je korakala slovenska vojska pod strumnim poveljstvom na Vetrinje in — v mesto naših sanj — Celovec, katerega je vojska zavzela. Polkovnik Tripković je s svojimi skromnimi četami izčistil vso južno Koroško do Vrbe, Rožeka in korakal naprej preko Bač in Baškega jezera, proti Beljaku, drugi kroni slovenske Koroške. Italijanska vojska pod poveljstvom generala Segreja pa je preprečila vkorakanje naših čet v Beljak. Pri vojnih operacijah pod poveljstvom polkovnika Tripkovića je vestno sodelovalo slovensko vojaštvo in častniki. V Ljubeljskem odredu polk. Tripkovića so sodelovali: podpolkovnik Štefin, major Martinčič, kapetan Potočnik, poročniki Gregorič, Perko, Štempihar N., Pičman, Est, Dekleva, Rabič, Jeras, Slanovec, Česnik, Ude, Tauber, Furlan, Prezelj, Gačnik, Zobec, Hudales, dalje zdravniki dr. Jamar, dr. Grlovič, dr. Drobnič, med. Klun, sodni poročnik dr. Munda, vojni kurat Dejak, živinozdravnik Veber itd.

20. *Draginja rase* skokoma in ljudstvo le s težavo prenaša to gorje, zato se upravičeno pričakuje intervencija oblasti. Mleko se toči po K 4'—1, petrolej K 5'40—6'40 za l. Sladkorja sploh primanjkuje. Mestna aprovizacija je ustavila izdajo sladkorja za bolnike, ker je nastala prava »epidemija« izkoriščanja. Prav kakor draginja, se pojavlja še drugo večje zlo, *stanovanjska beda*, ki je od meseca do meseca v obupnejšem stanju. Dotok novih družin iz tujih krajev

Gen. Sava P. Tripković

Gen. Stevan Hadžić

traja še vedno, stavbno gibanje pa ni v nobenem pogledu v razmerju s potrebami. Višji življenjski standard prebivalstva tudi zaostruje stanovanjsko krizo.

24. *Redna seja občinskega sveta.* Občinski svet je:

1. dovolil proračunski provizorij za mesec julij na podlagi lanskega proračuna;

2. dovolil prodajo dveh parcel 136/11 in 136/12 na zemljišču bivšega voj. oskrbovališča Trboveljski premogokopni družbi po K 120— za kvadr. m in pod pogoji, ki jih je označil obč. svet;

3. Ljublj. sportnemu klubu je prodal svet ob Ljubljani na Trnovskem pristanu;

4. sklenil črtati bivšega generala avstro-ogrske vojske Svetozarja Borojevića iz vrst častnih meščanov Ljubljane;

5. sklenil zahvaliti se Ubaldu pl. Trnkoczyju za ceno nabavo zdravil mestnim ubožcem;

6. dovolil Mestni hranilnici znižanje dolga društva »Narodni dom« od K 464.614.66 na K 306.570—.

25. † *Otokar baron Trnka*, avstrijski minister v p., po svoji narodnosti zaveden Čeh, je danes umrl. Pokojnik si je pridobil odlične zasluge za našo obrtno šolo in se ga mesto s hvaležnostjo spominja.

29. *Vidov dan* je praznovala danes Ljubljana prvič v svobodni državi. Na predvečer so zagoreli kresovi po okoliških gričih. Pred Mestnim domom je govoril vseučiliški profesor dr. F. Ilešič, združeni pevski zbori pod vodstvom ravnatelja Hubada pa so zapeli državno himno. Mesto je v zastavah in v cvetju. V stolnici se je vršila svečana služba božja. Dramsko gledališče je proslavilo ta dan z Meškovo dramo iz življenja koroških Slovencev »Na smrt obsojeni«, slavnostni govor je govoril pisatelj, župnik F. S. Finžgar.

Umrlo je v mesecu juniju 106 oseb.

JULIJ 1919

4. *Zasilne stanovanjske odredbe.* Deželna vlada je izdala naredbo, da smejo bivati v ljubljanskem stanovanjskem okolišu samo tisti inozemci, ki dobe za to posebno dovoljenje. Bivanje in naselitev bosta odslej dovoljena samo tistim, ki morajo iz nujnega razloga živeti v mestu.

Koncert srbskih umetnikov, bratov Milana in Dušana Jovanovića, se je vršil snoči v »Unionu«. Velik uspeh obeta ponovitev koncerta.

5. † *Obč. svetnik Anton Jeglič* je danes umrl. Pokojnik je bil kratek čas marljiv sodelavec v mestni upravi.

12. Mesto slavi danes *god Njeg. Veličanstva kralja Petra Osvoboditelja*. Vršil se je cvetlični dan v korist invalidov, vojnih vdov in sirot. Zvečer je priredila v isti namen Glasbena Matica svoj dobrodelni koncert. Na predvečer praznika se je vršil prvi mirozov nove vojaške godbe. Mesto je v zastavah.

Kapitan Cajori, ameriški zastopnik misije za prehrano revne dece, je včeraj zapustil mesto. Nesebično si je prizadeval lajšati slabotni deci z dnevno pomočjo rahlo zdravje in sestradanost ter poskrbel zlasti, da se ta akcija podaljša še za tri mesece.

15. *Redna seja občinskega sveta.* Slovenska narodna jednota v Ameriki je poklonila jugoslovanskemu narodu v domovini in izročila mestni občini ljubljanski lepo, svileno ameriško zastavo. Izročil je zastavo naš rojak Josip Sitar po zastopnikih Predoviću in Mladincu. Občinski svet je zastavo s toplim priznavanjem sprejel. — Mesto obolelega župana vodi sejo podžupan dr. Karel Triller, ki poroča, da je poklonil 3000 K 26. polku in 2000 K domačemu pešpolku na koroški fronti. Kranjska hranilnica je darovala za preskrbo revnih K 10.000—, cvetlični dan na korist invalidom pa je vrgel K 21.895'52. — Mestna občina izreka javno zahvalo ameriški misiji za plemenito skrb za revne otroke. Na mesto umrlega obč. svetnika je vpoklican obč. svetnik Peter Bizjak iz Sp. Šiške. Most na Prulah se začne graditi v mesecu juliju. Dalje je obč. svet sprejel in odobril proračun mestnih podjetij in proračun mestnega zaklada za 1919/20.

Občinski svet je sklenil spremeniti cestna in ulična imena in tako so prekrstili Franca Josipa cesto v Aleksandrovo, v šiški pa v Frankopansko, Elizabetno v Zrinjskega, Cesarja Josipa trg v Krekov trg, Nadvojvode Evgena cesto v Aškerčevo, Nadvojvode Friderika cesta se bo imenovala Za gradom, Marije Terezije in Celovška cesta v Gosposvetsko, Francevo v Cankarjevo nabrežje, Cesta na Rudolfovo železnico v Cesto na Gorenjsko železnico, Nova ulica v Krsnikovo, Slovenski trg v Kralja Petra trg, Kuhnova cesta v Vojvode Mišiča cesto, Jubilejni most cesarja Franca Josipa v Zmajski most, Frančev most v Frančiškanski most, Karolinska zemlja v Ižansko cesto.

16. *Ljubljana dobi svoje vseučilišče*, ki se odpre letošnjo jesen. Tako je sklenilo danes Narodno predstavništvo s posebnim zakonom. Vseučilišče bo imelo bogoslovno, modroslovno, pravno, tehnično in medicinsko fakulteto. Današnji dan ostane v naši zgodovini večno zapisan kot zaključni dokument naše osvoboditve izpod tuje kulture in tujega političnega jarma.

Tudi ljubljanske vojašnice so dobile nova imena. Bivša domobrantska vojašnica 27. planinskega polka je prekrščena v vojašnico Kralja Petra I., topničarska v vojašnico prestolonaslednika Aleksandra, belgijska 27. pešpolka v Mišičevo.

25. Dr. Momčilo Ninčić, finančni minister, se mudi nekaj dni v Ljubljani v proučavanju slovenskih razmer.

26. Danes je prispelo v Ljubljano s posebnim vlakom okrog 800 srbskih emigrantov, ki so se za okupacije starosrbskega ozemlja umaknili preko albanških gora in se zatekli v Francijo. Po ogledu mesta so se odpeljali proti Zagrebu.

30. Aprovizacija je še vedno nezadostna, cene se še vedno dvigajo. Meso stane kg 14—, jedilno olje 24—, sol 2—, zdrob 4— K. Med nižjim prebivalstvom vlada še vedno precejšnja beda. Mesto je dobilo nekaj ameriških daril, ki bodo razdeljena med najrevnejše.

Umrle so v mesecu juliju 102 osebi.

AVGUST 1919

6. Papež Benedikt XV. je imenoval *prelata Andreja Kalana*, stolnega kanonika v Ljubljani, za prošta ljubljanskega stolnega kapitlja. Ljubljanski škof je predložil imenovanega takoj po izpraznitvi v imenovanje, vendar je dunajska vlada prav do poloma Avstrije zavirala predlaganje njej neljubega kandidata, ki je bil vedno odličen pristaš jugoslovanskega pokreta.

Harry Gregorius Brown iz Leedsa v Angliji je pri nas na obisku. Imenovani je velik prijatelj Jugoslovancev, ki je med vojno sprejel več srbskih, domovine oropanih dijakov v popolno preskrbo. Je na potu k svojim vojnim varovancem v Srbijo.

15. Glasbena Matica v Ljubljani bo odprla letošnjo jesen poleg svoje glasbene in pevske šole tudi *konseruatorij*, ki bo po izpopolnitvi naš najvišji glasbeni zavod.

20. *Stavka kovinarjev* je nastala v Strojnih tovarnah in livarnah. Vzrok: nizke plače, pri katerih je hotela družba še znižati draginjske doklade.

30. *Stanovanjska mizerija preti postati prava katastrofa*. Bliža se zima. Skoro se vrne dijaštvo. Imamo univerzo na papirju, za profesorje in dijake pa nimamo stanovanj. Poleg tega je nad 700 družin brez stanovanj. Železničarji prebivajo v vagonih, ki so nameščeni skoro do št. Vida. Ljudje so se nastanili povsod, tudi v človeku neprimernih luknjah. Oblast je brez prave energije v tem nemogočem položaju, ki se bo z nastopom zime še občutno poslabšal. Za cukrarno se je začelo graditi šest novih betonskih takozvanih brzogradnih hiš. V načrtu je še zgradba 200 takih hišic v samostojno kolonijo. Spričo potreb je to kaplja v morje, vendar pa majhen žarek upanja na bolje.

Umrlo je v tem mesecu 118 oseb.

SEPTEMBER 1919

2. *Vojni minister general Hadžić* se je pripeljal na pregled čet v Ljubljano. Na kolodvoru so visokega gosta pozdravili poleg častne čete ves častniški zbor naše garnizije, generala Smiljanić in Maister in zastopniki civilnih oblasti.

Regent Aleksander je danes podpisal ukaz, s katerim stopi v veljavo zakon o ustanovitvi vseučilišča

Gen. Rudolf Maister

Fr. Ks. Meško

v Ljubljani. Za redne profesorje so imenovani dr. Ivan Žolger, bivši minister in redni profesor vseučilišča na Dunaju, dr. Leonid Pitamic, izredni profesor vseučilišča v Črnovicah, dr. Bogumil Vošnjak, docent vseučilišča v Zagrebu; dr. Ivan Žmavec, bibliotekar vseučilišča v Pragi, vsi na pravni fakulteti; dr. Josip Plemelj, redni profesor vseučilišča v Črnovicah, dr. Rajko Nahtigal, redni profesor v Gradcu, dr. Fran Ramovš, docent vseučilišča v Gradcu, dr. Ivan Prijatelj, kustos dunajske dvorne biblioteke na modroslovni fakulteti; dr. Rihard Zupančič, docent na tehn. vseučilišču na Dunaju, dr. Karel Hinterlechner, šef geol. drž. zavoda na Dunaju, dr. Maks Samec in ing. dr. Milan Vidmar na tehnični fakulteti; dr. Ivan E. Zoré, dr. Aleš Ušeničnik in dr. Fr. Ušeničnik, vsi trije doslej profesorji bogoslovnega učilišča v Ljubljani na bogoslovno fakulteto.

12. *Brezstanovanjci* so sklicali danes javen shod v Mestni dom. Sila kola lomi.

Prvi promenadni koncert nove vojaške godbe se je vršil ob velikanski udeležbi občinstva.

Josip Stritar, naš pesnik trpi v Aspangu pri Dunaju veliko pomanjkanje. Neimenovani ljubljanski rojak je posredoval pri dež. vladi, ki je preskrbela najpotrebnejših živil in jih odpremila Stritarju. Po prejemu se je Stritar takole zahvalil:

Lepo je pomagati mu, ki prosi,
še lepše priti njemu na pomoč,
ki tiho in pohlevno križ svoj nosi,
pod silno težo že omahujoč.
Kar sama, kjer potreba je, pomaga,
ne čaka mile prošnje duša blaga.
Ta misel Tebe po življenju vodi —
čast ti, o blagi mož in hvala bodi!

16. *Redna seja občinskega sveta*. Obč. svet je med drugim sklenil:

1. zvišati oskrbovalnino za reveže mestne ubožnice s 1. septembrom na 2— K za osebo;

2. nakup društvenega poslopja društva »Mladika« v Šubičevi ulici za K 359.144'79;

3. prodati štiri stavbne parcele ob šoli na Prulah po 15— K za m² pod pogojem, da se do konca leta zazidajo;

Ubald pl. Trnkoczy

Peter Bizjak

Dr. Ivan Žolger

Dr. Leonid Pifamic

4. Hradeckega (čevljarski) most za vsak vozni promet trajno zapreti. Za najnujnejša popravila se dovoli K 20.000—; sicer pa se mora točno preiskati, da se bo most mogel uporabljati za promet za pešce;

5. intervenirati pri vojaški upravi in vseh odločujočih faktorjih, da se municijska skladišča odstranijo radi stalnega ogrožanja hiš in prebivalstva iz neposredne bližine Ljubljane;

7. preosnovati s šolskim letom 1919-20 mestni dekliški licej v žensko realno, oziroma v reformno realno gimnazijo. S tem letom se odpre I. razred ženske realne gimnazije, opusti pa I. razred liceja, tako se letno izpopolnjuje gimnazija, po preteku petih let pa avtomatično licej preneha. Ob enem se letos odpre V. razred reformne realne gimnazije in izpopolnjuje do VIII. razreda;

8. odpraviti na vseh mestnih in meščanskih šolah šolnino;

9. povišati letne dotacije vsem mestnim šolam za 100 %;

10. dovoliti do preklica Električni zadrugi v Spod. Šiški napeljavo električnega omrežja;

11. dovoliti vodstvu cestne električne železnice zvišanje cen voznih listkov od —'20 na —'30, od —'26 na —'40 in od —'30 na —'50 vinarjev, otroški in znižani jutranji listki pa se zvišajo od 0'16 na 0'20 vin.;

12. da ostanejo v veljavi vsi predpisi glede omejitve električnega toka in plina v veljavi tudi za bodočo jesen in zimo;

13. da mestna aprovizacija preneha svojo akcijo s sladkorjem, rižem in testeninami, nakupi naj pa 200 vagonov pšenice, večjo množino drv in vpelje karte za premog. Prodaja kuriva se mora nadzirati.

Obč. svetnik Ivan Kocmur je stavil predlog, da se vpelje glede na pomanjkanje drobiža mestni drobn denar.

Župan odgovarja tudi na interpelacijo obč. svetnika Tokana glede nočne zaposlitve pekovskih pomočnikov v mestni aprovizijski pekarni in poroča, da se je željam interpelanta ustreglo. Trpelo bo zaradi tega občinstvo, ker bo dobivalo v ponedeljkih kruh, pečen v soboto, torej dva dni star.

Ciril-Methodova družba je imela svoj XXX. redni občni zbor. Na dan zborovanja je priredila v mestu cvetlični dan v korist narodno-obrambnega sklada.

23. *Pomanjkanje drobiža* je čimdalje občutnejše. Po starem receptu so ljudje med vojno skrivali najprej zlato, potem srebro in nazadnje tudi drobiž iz bakra in nikla. To odtegotvanje denarja živemu prometu in pa okolnost, da zlasti Italijani onstran demarkacijske črte vlečejo naš drobiž k sebi, je povzročilo škodljiv zastoj drobiža v prometu. Kot nadomestilo smo dobili med vojno papirne krone, po vojni pa so si ljudje pomagali mnogo z znamkami, ki se pa niso izkazale za primerno sredstvo. So tudi nepravne, lepljive, nehigienične in najboljši prevodnik nesnage. Velika mesta si pomagajo z občinskimi drobižem, kot smo ga v Ljubljani že imeli med vojno.

Jug. akad. društvo »Tomislav« iz Varaždina priredi danes pod vodstvom kapelnika dr. Ernesta Krajanškega svoj prvi koncert v Ljubljani.

† *Ignacij Borštnik*, eden prvih in največjih slovenskih dramskih igralcev je danes umrl. Vse svoje življenje je žrtvoval Taliji in ponesel sloves slovenskega umetnika izven meje naše ožje domovine. Pokojnik je igral najprvo v ljubljanski čitalnici, a se je kaj kmalu izvil iz diletantizma in šel v svet, kjer se je s pomočjo svojega odličnega talenta izsolal v igralca-umetnika, ki zavzema med svojimi tovariši našega naroda eno najčastnejših, prvih mest. Letos se je vrnil iz Zagreba, kjer je žel toliko uspehov in ljubezni, v Ljubljano, da bi vodil naše dramsko gledališče in učil mlajšo generacijo v dramatični šoli iz neizčrpnega bogastva svojega znanja. Žal, zagrinjalo smrti je padlo in prekrizalo vse lepe načrte.

30. † *Hilarij Benišek — umrl v Beogradu.* Benišek, po rodu Čeh, ima za slovensko opero nevenljive zasluge. Vživel se je v naše borne slovenske razmere s toliko ljubeznijo in delom, da je lahko vzor slovenskemu glasbeniku. Po smrti prvega kapelnika naše opere Frana Gerbiča je prevzel Hilarij Benišek vodstvo naše opere, postal njen prvi in edini kapelnik in njena duša. Od l. 1894. do 1910. je deloval v Ljubljani in poleg opere vodil tudi pevsko društvo »Slavec«. Po prihodu kapelnika Talicha je Benišek odložil svojo taktirko in sprejel mesto kapelnika v beograjski

Dr. Josip Plemelj

Dr. Rajko Nahčigal

Dr. Fran Ramovš

Dr. Ivan Prijatelj

operi. Preživel je težka leta vojne invazije. Ljubljana ga ohrani v lepem spominu.

30. *Izredna seja obč. sveta.* Občinski svet je sklenil:

1. dovoliti K 200.000— za slavnostni sprejem Njeg. Vis. regenta Aleksandra. Od tega zneska se porabi K 100.000— za izboljšano prehrano ubožnih slojev na ta dan;

2. izdati zaradi pomanjkanja drobiža mestni papirni drobiž po 10 in 20 vin. do zneska K 500.000—; morebiti se izda tudi drobiž po —'50 vin.;

3. dovoliti vsem mestnim uslužbencem s 1. julijem iste draginjske doklade, kakor so priznane državnim uslužbencem;

4. urediti 3 m široko pot za Koslerjevim zidom v Sp. Šiški;

5. zvišati tržne pristojbine za živinske sejme in sicer za konje in goved na 10— K, junčke, teleta, prašiče na 6— K, za drobnico na 4— K za glavo.

6. zvišati cene plinu s 1. septembrom od 2'— na 3'— K za m³;

Obč. sv. Kocmur graja opustitev mestne aprovizacije; vsega manjka, moke ni, krompir se izvaža na vagon. Župan pravi, da se pšenica itak kupuje, krompir pa naj si ljudje sami poskrbe. Obč. sv. Tokan odgovarja županu, da so se cene voznim listkom pri cestni železnici zvišale samo v ta namen, da se omogoči zvišanje plač uslužbencem tramvaja. Posamezni obč. svetniki se pritožujejo nad slabo ulično razsvetlavo v mestu. Obč. svetnik Jernej Šerjak pa se pritožuje, da je vlada menda izdala izvozno dovoljenje nekemu izvozniku za 2000 vagonov krompirja in prosi, da stori župan vse korake, da se to prepreči, ker preti ljudstvu lakota. Govori se tudi, da so mokaški poskrili vse zaloge moke, ki se je zadnje dni sploh ne more nikjer kupiti in prosi župana, da ukrene vse, da pride moka zopet na trg.

Hotel »Tivoli« se odda v najem A. Dolničarju pod pogojem, da odda vse sobe za nastanitev vseučiliškega dijaštva, morebiti tudi profesorjev in da po potrebi odstopi hotelsko kuhinjo za morebitno ustanovitev akad. menze.

Prihod Nj. Visočanstva regenta Aleksandra v Ljubljano je zaradi državnih poslov preložen na konec

oktobra. Vse mesto se radostno pripravlja na visoki obisk.

Na Gradu so danes razpustili zbirališče vojnih ujetnikov, ki so bili poslani v svoje domačije. Ostali so samo še garnizijski zapor.

Mestna aprovizacija oddaja sladkor K 7'60, nasoljen amer. špeh 10'— K za kilogram; vžigalice —'30 vin., čevlji z lesenimi podplati 20'— K par.

Umrlo je v mesecu septembru 123 oseb.

OKTOBER 1919

3. *Pianist Ciril Ličar in Vilma Thierry, operna pevka*, dva odlična naša umetnika, sta priredila v »Unionu« lepo uspeli koncert.

Požar na Marijinem trgu. Včerajšnji požar v Zanklovi hiši na Marijinem trgu je po ugotovitvah nastal zaradi tega, ker je neki uslužbenec v trgovini z laki prižgal žveplenko ob sodu, ki se je polnil z brunolinom. Škoda znaša 300.000— K.

4. *Narodnosocialna Zveza* je sklicala v »Union« velik protestni shod proti draginji in korupciji, ki se je razpasla povsod. — Draginja moreče pritiska na srednji mestni sloj in delavstvo. Na drugi strani pa se je razpasla med nami korupcija, bohotna povojna cvetka, ki demoralizira naše javno življenje.

5. *Preskrba svečave in kurjave* v teku nastopajoče zime je popolnoma nezadostna. Mestna občina bo strogo omejila uporabo električnega toka in plina.

† *Dr. Lovro Pogačnik*, vladni svetnik in poslanec v narodnem predstavništvu, je po daljšem bolehanju umrl. Pokojnik je igral odlično vlogo v Slov. ljudski Stranki in je stal na čelu Orlovske zveze. Bil je član prve Narodne vlade Slovencev. Koncilijantni mož je užival splošno spoštovanje pri vsem meščanstvu.

11. *Seja občinskega sveta.* Župan odgovarja na razne interpelacije in omenja, da je razsvetljava na periferiji velikokrat slaba, ker zlikovci razbijajo električne žarnice. Cestna železnica bo morala zaradi podražitve vsega materiala in toka kmalu zopet povišati svoje cene. Izvoz krompirja se je ustavil. Pri mokaških se je napravila revizija radi skritih zalog, ki jih pa niso našli. Društvo hišnih posestnikov opozarja na nevzdržne stanovanjske razmere. Stanovanjska komisija

Dr. Rihard Zupančič

Dr. Karel Hinterlechner

Dr. Maks Samec

Dr. Milan Vidmar

pri socialnem poverjeništvu odpoveduje in ne more doseči nobenih uspehov. Župan protestira proti izjavi načelnika stanovanjske komisije, »češ, da so vse hiše državna last«. Mečejo se stranke na cesto sedaj v najhujšem času, v mrazu in dežju. Stojimo v dobi preganjanja kristjanov. Odpovedalo se je starčku, častnemu meščanu in zaslužnemu možu na znanstvenem polju, Pleteršniku s 30. novembrom ter se ga tako postavilo na cesto. — Medklici: sramota, škandal. — Obč. sv. inž. Anton Štebi je odstopil, na njegovo mesto je bil pozvan na predlog JSDS Ljudevit Vencajz, revident južne železnice.

Obč. svet je sklenil:

1. izdati papirnati drobiž za 200.000'— K, ker je finančno ministrstvo predlagani znesek 500.000 K omejilo. Mol pa naj pri fin. ministrstvu protestira in zahteva, da se prvotni sklep odobri;

2. zvišati mezde mestnim voznikom in delavcem na pristavi;

3. dovoliti K 107.000'— za postavitev starega tramvajskega mostu pri št. Petru na Opekarsko cesto. Most naj bo 4 m širok, lesen, vsi drugi načrti so predragi;

4. zvišati tehtarino na javnih tehtnicah mesta pri teži do 1000'— K na 1'— K, pri teži čez 1000 kg pa za vsakih 100 kg —'10 v več.

Obč. svetnik Iv. Mlinar interpelira župana zaradi tiskarskih vajencev, ki so v stavki in katerim je obrtni oddelek zagrozil odpust iz učne dobe. To postopanje je protizakonito. — Obč. sv. Iv. Kocmur predlaga, da se ustanovi mestna poklicna požarna in reševalna straža in izpopolni gasilni in reševalni inventar. — Obč. svet. Ig. Mihevc predlaga, da se otvorijo obrtno-nadaljevalne šole za vaje.

Dalje je obč. svet sklenil:

1. oddati mestno ledenico ob Mestnem domu v našem mesarski zadrugi;

2. zvišati tok električni železnici od —'70 na K 1'— za kilovatno uro.

12. *Danes je izbruhnila tiskarska stavka.* Stavki se je pridružilo vse grafično delavstvo tako, da tiskarski obrati stoje. Časopisi ne izhajajo. Grafično delavstvo zahteva ureditev kolektivne pogodbe, tiskarnarji pa

vse zahteve odklanjajo kot nesprejemljive. Stavka je popolna, tako v Ljubljani, kakor v vsej Sloveniji.

30. *Mestna aprovizacija* prodaja kristalni sladkor po 12'— K, sladkor v kockah po K 12'30, sol po K 2'40, zдроб po K 5'—, svinjsko meso po K 15'—.

Tiskarska stavka še traja. Ker smo pri sestavi kroničnega pregleda za *preteklo dobo* vezani predvsem in skoro izključno samo na časopisje, nam manjkajo za čas stavke vsi podatki.

Umrlo je v mesecu oktobru 121 in v mesecu novembru 100 oseb.

DECEMBER 1919

4. *Redna seja občinskega sveta.* Župan dr. Ivan Tavčar sporoča pozdrave mesta Cetinja, Šabca, Puzos, katerim se zahvaljuje. Za revno šolsko mladino se dovoli K 5.000'—. Nato odgovoraja župan na stavljenе interpelacije in predloge: glede tiskarskih vajencev, ki so se priključili stavki, sporoča, da je dobil nalog od deželne vlade, da obvesti magistrat starše vajencev o stališču tiskarnarjev, ki prete z odpustom. — Predlog o poklicnem gasilstvu je odstopil stavbnemu uradu. — Predlog za otvoritev obrtno-nadaljevalne šole pa pride v razpravo.

O aprovizaciji poroča podžupan dr. Karol Triller in predlaga, da se najame za ta namen 4.000.000'— K. Poudarja, da je bila odredba proste trgovine velika napaka. Nismo še zreli za prosto trgovino. Naša preje tako poštena trgovina je sedaj popolnoma okužena. Vsak hoče postati čez noč bogat. Kmet drži blago doma, ker ne zaupa kroni. Treba bo železne roke, ki bo prisilila producente, da bodo dali vse svoje blago na trg. Vlada je na delu, toda zanašati se ne smemo, zato je treba, da tudi sami kaj storimo. Predvsem mora nastopiti mestna občina na trgu kot prodajalka. Nato je obč. svet sklenil, da se najame predlagano posojilo in organizira nov aprovizacijski odsek iz 6 članov pod županovim vodstvom.

Obč. svet. A. Likožar predlaga, da se stavi vladi predlog, naj da »Vojni žitni zavod« pod državno nadzorstvo in zahteva pojasnil, kam je oddajal nakupljeno žito. — Razpusti ali podržavi naj se družba »Impeks«, pod državno nadzorstvo pa naj se stavijo tudi druge večje družbe.

Josip Stritar

Kapelnik Hilarij Benišek

Vaclav Talich

Jernej Šerjak

Zahtevo deželne vlade, da mora Mol nositi vse stroške stanovanjske komisije, v kateri sploh ni bila zastopana, je obč. svet odklonil.

Župan poroča, da se stanovanjska komisija razpusti in ustanovi stanovanjski urad. Obč. sv. Iv. Tokan je mnenja, da se preveč tarna in premalo zida.

Obč. svet je sklenil:

1. zgraditi na lastnih stavbiščih nekaj stanovanjskih hiš, največ iz lesa. V ta namen naprosi deželno vlado za stavbni les po znižanih cenah. Izposlovati je tem zgradbam 25letno davčno prostost, kar bo storila tudi občina pri vseh stanovanjskih hišah, ki se bodo zgradile do konca leta 1922. — Poišče se tudi prostor za lastno mestno opekarno;

2. za otvoritev obrtno-nadaljevalne šole se voli primanjkljaj dokritja K 3200—;

3. dovoliti za nakup učil za manjšinsko šolo 2752'68 in za opravo za to šolo;

4. popraviti vso ograjo in stebriče v »Zvezdi«.

Obč. sv. Iv. Kocmur predlaga, da se mestno uradništvo izenači v plačah z državnimi, katerim se bo glede na veliko draginjo povišalo plače s 1. decembrom, kar naj stavi župan na dnevni red prihodnje seje. Nadalje prosi isti obč. svetnik župana, da odredi pregled hiše Zanklovih sinov na Marijinem trgu. Hiša stoji uničena od požara, vendar je spodaj v prodajalni še vedno bencin, bencol in druge vnetljive tvarine, tako da obstoji velika nevarnost zopetnega požara.

V aprovizijski odsek so izvoljeni: A. Likozar, dr. K. Triller, J. Ložar, J. Zupančič, I. Kocmur in I. Tokan.

10. *Tiskarska stavka* se je danes v nekaterih obratih končala. Izšlo je zopet dnevno časopisje, katerega so Ljubljanci težko pogrešali.

11. Danes je obletnica smrti *Ivana Cankarja*. V proslavo tega je uprizorilo dramsko gledališče prvič v Ljubljani njegovo dramo »Hlapci«, ki je žela mnogo zasluženega priznanja.

Ljubljanska akademska mladina je danes dopoldne v Narodnem domu manifestirala za naše ogrožene kraje in protestirala proti okupaciji našega ozemlja ob Jadranu.

23. *Pera Stojanović*, srbski skladatelj in violinski virtuoz, je koncertiral danes z velikim uspehom. Na koncertu je sodelovala naša koncertna pevka *Ivanka Negro-Hrastova*.

Stanovanjska beda je menda dosegla svoj višek. Na cesto postavljen je stanovanjski urad, ki se je moral umakniti državnemu policijskemu uradu zoper verižnike in navijalce cen. Ker stanovanjski urad ni mogel dobiti drugih prostorov, je — prenehal s svojim delovanjem. S samimi papirnimi naredbami in resolucijami se stanovanjska beda res ne bo omilila.

Ustanovitev posebnega sodišča zoper verižnike in navijalce cen je gotovo poseben znak naše dobe. Pomanjkanje in skrivanje blaga povzroča v prvi vrsti neznosno draginjo, ki bo uničila ves srednji stan in delavca. Samo ustanovitev sodišča teh razmer ne bo za las spremenila, zlasti, ker bo sodišče zaradi nedosegljivosti veleveržnikov in povzročiteljev zla zadelo le malega kramarja in branjevca.

Varnostne razmere se nikakor ne zboljšajo. Po vojna demoralizacija nastopa vse močneje in oni, ki so ji zapadli, tvorijo leglo delomržnosti, ki je mati vseh nadlog in bede. V mestu se vrše predrzni vlomi in tatvine, posebno pa se je razvil tip tatov žeparjev, ki ogrožajo zlasti gospodinje na trgu.

24. Vojni spomini tudi ogrožajo. V kurilnici na glavnem kolodvoru so imeli v pisarni kot pisarniški utežilnik izpraznjeno granato. Uradnik Pavlič je pregledoval ta utež, pa mu je v roki eksplodiral. Pri tem je bila ubita navzoča delavka Zajčeva, težko ranjena pa uradnika Pavlič in Furlan.

30. Sinoči ob 8. uri je pripeljal poseben vlak 900 jugoslovanskih internirancev iz angleških vojnih taborišč v Avstraliji, Indiji, Aziji in Egiptu. Med njimi je le par Slovencev, največ je Hrvatov in Dalmatincev, ki se vračajo v svobodno domovino.

Na ljubljanski univerzi je izvršena inskripcija na vseh fakultetah.

30. *Izredna seja obč. sveta*. Obč. svet je sklenil:

1. dovoliti K 5000— Slov. Rdečemu Križu za podporo našim vojnim ujetnikom v Italiji;

2. odstopiti 6600 kv. m sveta na trgu Taboru in sicer 2600 m² stavbišča po K 15—, ostali svet za telovadišče po K 8— za m², pod pogojem, da se izvrši

Ivan Milnar

Jernej Ložar

Ivanka Hrasova-Negri

Vilma Thierry-Kavčnikova

zazidava v najkasneje 4 letih. Regulacijski načrt se na tem svetu primerno spremeni. V slučaju opustitve telovadišča ali prenehanja društva ima Mol pravico odkupiti ves svet po svoji prodajni ceni.

3. najeti 4 mil. K posojil pri Mestni hranilnici ljubljanski za svojo aprovizacijo;

4. dovoli se Deželni zadrugi dimnikarjev petkratno zvišanje cenika iz leta 1908.; tudi Društvu komisijonarjev in društvu ljublj. postreščkov se dovoli petkratno zvišanje cenika iz l. 1918.;

Obč. sv. Fran Planinšek poroča o mučnem položaju mestne elektrarne. Prebivalstvo, trgovske tvrdke, obrtniki prosijo za napeljavo električnega toka, kar je v sedanjem času popolnoma nemogoče, ker se že sedaj komaj vzdržuje redni obrat. Treba bo na vsak način dobiti tok iz Fale na Dravi ali pa zgraditi vodno centralo na Savi poleg naprave, ki jo nameravajo zgraditi v mestu na Ljubljani. Dotlej pa je vse prosilce za tok odklanjati.

Župan poroča in prosi, da se obč. uradništvu zviša draginjska doklada za 100 %. Draginja se vzpenja vedno višje, uradništvo z dosedanjimi plačami ne more več živeti in je pomoč potrebna, kar obč. svet sprejme.

Obč. svet. I. Kocmur predlaga, da ukrene Mol vse potrebno, da se trupla na vojaškem strelišču, takozvanem Suhem Bajarju, pokopanih žrtev avstroogrškega nasilja in podlih denuncijacij črnorumenih ovaduhov ekshumirajo in prenese na pokopališče k Sv. Križu. Na dan prenosa naj delo počiva. Prenos naj bo izvršen do najkasneje 2. decembra 1920.

Iz mestne službe izstopi s 1. jan. 1920 zdravnik dr. Alojzij Kraigher.

Aprovizacija: Draginja, neznosno navijanje cen in verižništvo z blagom. Mestna aprovizacija prodaja sladkor kg 12'40 K, krompir 1'50 K, moko belo 5'— K, govedino 15'70 K. V kratkem je upati na izpopolnitev mestne aprovizacije in izboljšanje razmer.

Umrlo je v decembru 113 oseb.

Leto 1919. nosi na sebi pečat poveljne dobe. Vse privatno in javno gospodarstvo je omajano v svojih temeljih. To se občutno razodeva tudi pri upravi mestne občine. Potrebe poveljne, razširjajoče se Ljubljane in njenega prebivalstva so velike. Leta vojnega

razdejanja in delovnega zastanka zahtevajo pomnoženega dela in velikih naporov.

Delni opust mestne aprovizacije ni pokazal dobrih uspehov. Predvsem ni mogoče zajezi naraščajoče draginje. Stalno povišanje plač v vseh panogah gospodarstva dviguje tudi cene vsem, zlasti industrijskim produktom. Najtežje je prizadet kmet, ki mora plačevati drago vse industrijske predmete, zlasti stroje, obleko in obutev. Stanovanjska beda obup prebivalstva še povečuje. Zaupanje v denar pada. Zato se morda tudi prekomerno troši, življenje gre preko okvira možnosti. Skromnost in omejevanje v človeških potrebah je povojni čas izbrisal iz navad, ki so last samo še starih ljudi. Zato starejši ljudje ne razumejo več časa, zlasti pa ne mladine, ki drvi po novih, nezanih potih. Svet pleše na vulkanu in se udaja vsem lastnostim brodolomcev. Politične parole gredo v ekstreme. Gospodarstvo je brez kompasa. Vse hiti v borbi za nečem boljšim, nepoznanem, vse hlasta po blagostanju. Prepadi med stanovi se poglobljajo, na eni strani prenasičenost, na drugi beda in splošno iskanje po Odrešeniku, ki bo rešil in ustvaril — nov svet.

Novozgrajeni most na Prulah